

بررسی تاثیر برنامه خود مراقبتی بر کیفیت زندگی بیماران لوسمی حاد تحت شیمی درمانی

مهری گلچین*، رضا شبانلوئی*، دکتر ایرج اسودی کرمانی*، دکتر جمال عیوضی ضیایی*

دکتر علیرضا نیکانفر*، دکتر رویا دولتخواه*

تاریخ دریافت مقاله: ۸۷/۳/۷

تاریخ پذیرش مقاله: ۸۷/۸/۸

* مرکز تحقیقات هماتولوژی و انکولوژی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز

چکیده

زمینه و هدف: با توجه به اینکه لوسمی حاد و درمان های آن فرآیندی طولانی است و به صورت قابل ملاحظه ای کیفیت زندگی بیماران را متاثر می کند، طراحی یک برنامه خود مراقبتی بر اساس نیازهای آموزشی بیماران جهت تامین عدم وابستگی، ضروری بنظر می رسد. این مطالعه با هدف تعیین تاثیر برنامه آموزشی خود مراقبتی بر کیفیت زندگی مبتلایان به لوسمی حاد انجام شده است.

مواد و روش کار: این پژوهش بصورت نیمه تجربی بر روی ۷۰ بیمار مبتلا به لوسمی حاد تحت شیمی درمانی در مرکز هماتولوژی و انکولوژی تبریز در طی سال های ۱۳۸۶-۱۳۸۴ انجام گرفته است. این بیماران به طور تصادفی به دو گروه مورد و شاهد تقسیم شدند، ابزار مورد استفاده، پرسش نامه اختصاصی کیفیت زندگی بیماران سرطانی (QoL-CS) شامل ۴ بعد جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی و پرسشنامه دموگرافیک بود. پرسشنامه ها، دو هفته بعد از اتمام اولین دوره درمان تکمیل شدند. در گروه آزمون، برنامه خود مراقبتی بصورت ۳ جلسه ۳۰ دقیقه ای و ارائه کتابچه آموزشی اجرا شد و بیماران ۴ ماه پیگیری شدند. از آزمون های آماری کای دو، فیشر و تست t و یومن ویتنی برای بررسی داده ها استفاده شد و سطح معنی داری $P < 0/05$ در نظر گرفته شد.

یافته ها: بین دو گروه از نظر سن، جنس، وضعیت اقتصادی، وضعیت شغلی و سطح تحصیلات اختلاف معنی داری وجود نداشت ($P > 0/05$). تفاوت آماری معنی داری بین میانگین امتیازات دو گروه قبل از مداخله وجود نداشت اما بعد از مداخله امتیاز $37/36 \pm 221/63$ در مقابل $21/82 \pm 177/20$ نشان دهنده بهبود کیفیت زندگی گروه آزمون نسبت به شاهد بود ($P = 0/000$). کیفیت زندگی در گروه شاهد کاهش یافته بود ($P = 0/000$).

نتیجه گیری: نتایج پژوهش، تاثیر مثبت برنامه های آموزشی و خود مراقبتی را بر روی کیفیت زندگی بیماران تایید نمود. لذا طراحی و اجرای برنامه های آموزشی خود مراقبتی گسترده بر اساس نیازهای آموزشی بیماران همراه با پیگیری های طولانی مدت همانند برنامه خود مراقبتی طرح ریزی شده در این بررسی، پیشنهاد می شود. (مجله طبیب شرق، دوره ۱۰، شماره ۳، پائیز ۱۳۸۷، ص ۱۷۵ تا ۱۸۲)

کلیدواژه ها: لوسمی حاد، کیفیت زندگی، برنامه خود مراقبتی

مقدمه

به طوری که در سال ۱۹۹۶ از ۱۰ سرطان شایع رتبه ۹ را دارا بوده ولی در سال ۲۰۰۱ رتبه چهارم را به خود اختصاص داده است.^(۱) این بیماری تغییرات پایداری در روش زندگی افراد ایجاد کرده^(۲) و تلاش فردی برای سازگاری بیمار و خانواده آنها را می طلبد.^(۳) با پیدایش سرطان، نیاز به تداوم شغل علی رغم بیماری و مشکلات مربوط به وضعیت جسمی معیوب و عوارض

لوسمی از تغییرات غیر طبیعی سلول های خونی مغز استخوان ناشی شده و همراه با رشد فزاینده در تعداد سلول های خونی غیر طبیعی و کاهش تولید سلول های طبیعی خون می باشد. لوسمی ۳٪ تمام موارد بدخیمی ها و ۴٪ مرگ و میر ناشی از بدخیمی ها را شامل می شود.^(۱) لوسمی بیماری است که گسترش جهانی داشته و در ایران نیز شیوع آن روبه افزایش است